Új ablak a világra

A gép megszólal — és segít

— Éppen a kábelekkel vagyok elfoglalva — fogad lakásában dr. *Szél* Lajos, a Medicor debreceni gyárának jogásza. — Össze akartam állítani a gépet, mire megérkezik.

A szobában célszerű berendezés, minden bútor a fal mellett áll. Az asztalon számítógép, s a működéséhez szükséges eszközök, magnetofon, nyomtató. Felajánlom a segítségem, de vendéglátóm visszautasítja.

— Fog az menni egyedül is — mondja, s valóban, a csatlakozó zsinórok mind a helyükre kerülnek. Kissé zavartan húzódik félre az útból, s csodálkozva figyelem az emberi alkalmazkodóképességnek ezt a már-már fantasztikusnak tetsző példáját. *Szél Lajos ugyanis vak.*

Programkazetták kerülnek elő, bizonyítékaként annak, hogy nem csupán hobbi, hasznos szenvedély a számítógép, de egyúttal a jogász mindennapi munkaeszköze is.

Beszélő billentyűk

— Még nyolcvanöt decemberében történt, hogy egy ismerősöm megmutatta a számítógépét, amin „megtanított" morzézni. Rögtön megéreztem, hogy a komputer egészen új kommunikációs kapcsolatot jelenthet a vakok számára is, persze csak akkor, ha sikerül megteremteni a *gép* és a *nem látó ember* közötti kontaktust. Itthon felolvastattam magamnak a TV-Basic könyvet, és úgy éreztem, képes leszek elsajátítani a számítástechnika alapismereteit. Segítségemre volt ebben a rádióamatőr múltam, meg az is, hogy világéletemben barkácsoló hajlamú ember voltam. Időközben felhívták a figyelmemet a „beszélő" számítógépre, amely ma már mindenki számára hozzáférhető, 27 500 forintos áron. A *Homelab—4-et* a budapesti *Lukács*-fivérek fejlesztették ki, az alaptípust még gimnazista korukban építették. A számítógépbe szerelt beszédszintetizátort *Arató* András vezetésével, a Központi Fizikai Kutató Intézet munkatársai készítették el.

A hatvannégy kilobyte-os, tehát a jól ismert Commodore—64-hez hasonló nagyságú memóriával rendelkező gép rendkívüli képessége: *kimondja a lenyomott billentyű jelentését.* Ha kissé szokatlan artikulációval is, de azért érthetően ejti a hangokat; a különféle jeleket pedig egyszerűen megnevezi: „macskakörom", „kettőskereszt", „zárójel", és így tovább.

— A múlt év tavaszán jutottam hozzá a géphez, s az első komolyabb munkám a *morzeprogram* volt. Júliusra pedig elkészült az automata *telefonkönyv* is, amely a vak telefonkezelőknek jelenthet nagy segítséget.

Elkezdődik a bemutató. Szél Lajos begépel egy rövid szöveget, amit a gép szabályos morzejelekkel olvas vissza. Megválasztható az adás sebessége is, igazodva a felhasználó igényeihez.

— Ott van a polcon az adókészülék, ha összekapcsolom a géppel, azonnal forgalmazhatok vele.

A programnak persze számos egyéb funkciója is van. Segítségével a kezdő megtanulhatja a morze-nyelvet, már akkor is élvezheti a rádiózást, amikor kevéssé jártas a nemzetközi jelrendszer használatában. S ami különösen figyelemre méltó: a beszélő számítógép és a morzeprogram a vakok számára is új ablakot nyithat a világra.

Szél Lajos még általánosabban fogalmazza meg a számítógép hasznát.

— Az emberi környezet érthető módon a látók igényeihez igazodik. A vakoknak kell megtanulniuk alkalmazkodni ehhez a világhoz, s annál teljesebb lehet az életük, minél több információt tudnak megszerezni. Ma már az elektronika hihetetlen adatmennyiséget tárol a számítógépek nyelvén, a számítógépek memóriáiban. Ha a vak ember megtanulja az ezek megértéséhez szükséges nyelvet, hozzá tud férni az információkhoz, jobban be tud kapcsolódni a társadalom mindennapi életébe is.

Újabb programhoz érünk, az automata telefonkönyvhöz. Az adattár tetszés szerint feltölthető, módosítható, a nevek, címek, telefonszámok különféle variációkban visszakereshetők. A tervezett hívásokat is megjegyzi a gép, ha kell, fontossági sorrend szerint rendezi azokat.

Szél Lajos harmadik, méretében és teljesítőképességében egyaránt legnagyobb programja a *szövegszerkesztő.* Tizennyolc gépelt oldalnyi írást képes tárolni úgy, hogy kívánságra lehetőséget ad a felhasználónak mindarra, amire a profi szövegszerkesztők. Lehet javítani, törölni, beszúrni, a szöveget átrendezni, s még ki tudja, hányféle funkciót épített be a program készítője. S persze minden művelet a vakok képességeihez igazodik, számos szolgáltatással pótolva a látó ember számára kényelmes tájékozódást segítő képernyő hiányát. A szöveget ki lehet nyomtatni, természetesen kívánság szerint a legmegfelelőbb formátumban.

— Egy medicoros kollégával rájöttünk, hogy ha speciális fóliát fűzünk a nyomtatóba, a grafikus karakterek segítségével a *Braille-írást* is utánozhatjuk.

Lehetőség a munkára

Vegyük csak sorba, mit tud nyújtani a beszélő számítógép és a speciális szövegszerkesztő program a vakok számára. Először is, a számítógép billentyűzetén (ami jószerével megegyezik az írógép klaviatúrájával) megtanulhat gépelni az, aki látásával együtt egyik napról a másikra elvesztette az íráskészségét is. Igaz, kellő akarattal megtanulható a normál írógép használata is. De a *hangos* számítógéppel mindez jóval egyszerűbb, gyorsabb, s a hibázás is elkerülhető, hiszen a hangok azonnal jelzik a tévesztést.

Az írás a gondolatközlés eszköze, a mondanivaló közreadásának lehetősége. A szövegszerkesztő segít ebben.

A gép rövid pihenőt kap, a programok terjesztéséről, a *Homelab—4* népszerűségéről beszélgetünk Szél Lajossal, aki egyébként a *Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének* elnökségi tagja.

— A számítógépet a vakok kedvező feltételekkel vásárolhatják meg. Az OTP három évre ad hitelt hozzá, csupán tíz százalékot kell befizetni. A programjaimat többen ismerik már, tud azokról az országos elnökség is. De azt nem mondhatom, hogy sokan használják a munkájukban, a mindennapi tevékenységük során a számítógépet.

— *Talán érdemes lenne pénzt fordítani további, a vakok speciális igényeihez igazított programok kidolgozására, s peresze terjesztésére.*

— Éppen ez a legnagyobb problémánk. A szövetségnek egyetlen fillérje sincs, amit segédeszközfejlesztésre fordíthatna. Ezen próbáltunk segíteni, amikor az *Országos Műszaki Fejlesztési Bizottságtól* kértünk támogatást a beszédszintetizátort kifejlesztő Arató-csoport számára. Sajnos, a kérvényünket elutasították.

— *Kérdés persze, hogy meg tudják-e fizetni a kedvezmények ellenére sem olcsó számítógépet?*

— A vakok Magyarországon a körülményekhez képest jó anyagi biztonságban élnek, nem jelentene számukra nagy nehézséget a segédeszközök beszerzése. Az a baj, hogy nincsenek ilyen eszközök, pedig ha lennének, sokkal többen lehetnének aktív tagjai a társadalomnak. Jelenleg csupán a vakok tíz százaléka dolgozik. A „beszélő számítógép" most már megvásárolható, de nem várható el mindenkitől, hogy maga tanuljon meg programozni. Márpedig itt nem akármilyen programok kellenek, hanem olyanok, amelyek alkalmazhatóságuk mellett igazodnak a nem látók igényeihez. Meg tudnánk mondani, hogy mire lenne szükség, de a programok kidolgoztatására pénzt kellene fordítani. Hadd tegyem hozzá, hogy nemcsak a számítógépprogramok hiányoznak, sokkal egyszerűbb segédeszközöket is nélkülöznek a vakok.

Szél Lajos maga próbálta enyhíteni a helyzeten, évekkel ezelőtt a tízemeletes ház pincéjében berendezett műhelyben hozzáfogott a segédeszközgyártáshoz. Készít dominót a vak gyerekek számára; játékot, amellyel nemcsak a Braille-írás jeleinek, de a latin betűk formáinak érzékelése is megtanulható; gyárt vonalzót, amelyen tapintható jelek mutatják a centimétereket; rajzeszközt, amely a kéz ügyességét fejlesztheti.

A fény felé

Hitetlenkedve forgatom az eszközöket, képtelen vagyok felfogni, hogyan képes minderre az, aki több mint három évtizede nem érzékeli a fényt. A kitűnő érettségi, a jogi egyetemen szerzett diploma, a számítástechnika, a rádióamatőrség még magyarázható az emberi és szellemi értékek rendkívüli egybeesésével. De hogy még műanyag fröccsöntéssel is foglalkozzon?!

Szél Lajos bizonyítékkal szolgál; megmutatja a műhelyt. S valóban, ott áll zsákokban az alapanyag, a finomra őrölt műanyag hulladék, ott van a fröccsöntőgép, ott sorakoznak a szerszámok is — a dominóé, a vonalzóé, a tapintójátéké. A szerszámok, amelyeket nyers formában kap meg, de végső alakjára ő reszeli-csiszolja. Mutatja a fúrógépet, a körfűrészt, a marót, s alig hiszem el, hogy még soha nem érte baleset.

Kifelé tartunk a pincéből, a folyosón sötét van. Tétován botorkálok Szél Lajos után, aki magabiztos lépésekkel halad a kiszögellések, beugrók labirintusában, fel a lépcsőn, a számomra megváltó fény felé.

Görömbölyi László

Ha a fa hegyibe ül a varjú

Népi időjósló megfigyelések és hiedelmek

Van egy régi, bölcs szólásmondás: *„Az idő a gazda mindenutt..."* Ezt adta érdekes könyve címéül dr. *Oláh* Andor orvos, aki hosszú időn át lejegyezte és összegyűjtötte a népi tapasztalatokat és hiedelmeket. (Ezt most összegyűjtve a Mezőgazdasági Kiadó jelentette meg.) Izgalmas olvasmány annak ellenére, hogy keves a tudományos alapja, de hiszen nem is tudomány akart lenni, inkább a tapasztalatok összegyűjtése, hogy ne menjen veszendobe az ilyen nagy népi érték.

Nem egy jeles tudósunk van, aki maga is szorgalmasan följegyezte a népi időjóslás adatait. (Közöttük Herman Ottó is.) A népi megfigyeléseknek tudományos alapjuk is van. Egy példa: ha a fecske alacsonyan repül, *a néphit szerint eső lesz.*

Ezt megelőzően a levegő páratartalma növekszik, a szúnyogok, a rovarok szárnyára nedvesség rakódik, repülésüket nehezíti, ezért mélyebben repülnek — írja könyvében dr. Oláh Andor. — A veluk táplálkozó, rájuk vadászó fecske is követi őket, ezért alacsonyabban, földközelben repül eső előtt.

A levegő páratartalmának változását megérzik a méhek, a hangyák is, mielőbb igyekeznek hazatérni. Arisztotelész tanítványa, Teofrasztosz a Jelzések könyvében már 2300 évvel ezelőtt megírta, hogy amikor a szúnyogok nemcsak az ember karját és lábát csípik, hanem az arcát is, mohóbban, mint máskor, *akkor esős, zivatarral kezdődő rossz idő várható.* Nálunk is azt tartják, ha mérgesebben csípnek a legyek, eső lesz.

Az állatok érzékenyek az időjárásváltozásra, viselkedésük ezért megmutatja, mit várhatunk. Ha a vaddisznó túr, s vályút készít magának, amelybe belefekszik: *zivatar várható.* Ha porban, vagy télen pocsolyában fürödnek a verebek, eső vagy havazás jön. Jó időjósok a csókák is. *Ha keringőzve röpdösnek, s nyugtalanok, megváltozik az idő.* A pásztorok tudják, ha a fa hegyibe ül a varjú, akkor enyhül az idő.

Azt tartják, ha az embernek viszket a tenyere, a talpa vagy a füle, az bizonyosan esőt jelent. De az is, ha valaki álmos. Ennek a jelenségnek már tudományos alapja is van, s mint *Hercegh* Éva és *Vojnits* András magyarázza: (Az időjós élővilág): *„A légkör energiatermeléssel, energiafelszabadítással járó változásaira az élő szervezet (a külső és belső környezet közötti egyensúly fenntartására) energiatermelő belső folyamatokkal válaszol."*

Esőt jelez az esti kakasszó, zivatart, ha kora reggel csapatban repülnek a seregélyek, vagy ha a lúd lármával fürdik, vagy nyihogva tér haza a disznócsorda és sokat turbékolnak a gerlicék.

Szép idő várható, ha este a méhek nagyon zúgnak, ha éjjel a vakond feltúrja a földet, ha a pacsirta sokáig dalol a légben vagy ha magasra lebeg a ragadozó madár.

Hideg idő várható, ha a kecske mindent megszimatol, ha a veréb borzasan egyhelyben ül, vagy ha tetten a fészkébe szalmát hord. Viszont, ha a sárgarigó a kertekben énekel, *tágy idő következik.*

Az ember arnyaltan és sokoldalúan reagál az időváltozásokra, frontbetörésekre. Ennek a tanulmányozásával külön tudományág, a *biometeorológia* foglalkozik. E téren is vannak figyelemre méltó népi megfigyelések és természetesen „orvoslások" is. Kéróo István (Időjárás, éghajlat, egészség) azt írja, hogy a modern biometeorológia igazolta azt az ősi tapasztalatot, hogy a betegségek kitörése, keletkezése, kiújulása, lefolyása, a gyógymódok hatása, egészséges emberek kedélyhullámzása és élettani megnyilvánulásai nagymértékben az időjárás hatása alatt állanak.

Külön fejezet foglalkozik a könyvben a kozmobiológiával. A Nap, a Hold és a csillagok mozgása szintén hatással van szervezetünkre. *Nappal az aktivitást fokozó idegrendszer működése van túlsúlyban, éjszaka a regenerálódást, erőgyűjtést meghatározó idegrendszer uralkodik.* Biológiai napóra működik bennünk, mely este és reggel átvált. A napnyugta és napkelte tehát igen jelentős időpont az ember számára. *„Éppen ezért a legújabb lélektani, parapszichológiai és biológiai kutatások fényében komolyan kell vennünk mindazt, ami a népi kozmobiológia a jó óráról és a rossz óráról, a napfelkeltéhez és a naplementéhez, a nappalokhoz és az éjszakákhoz (hajnalhoz, éjféli különleges lelkiállapotról, a ményekről és azok hatásáról, a naplemente utáni tilalmakról, a hét napjainak jelentőségéről, az éjféli különleges lelkiállapotról, a holdfázisok szerepéről tud"* — írja dr. Oláh Andor.

A nép az egyes betegségek eredetét, kiújulását a holdváltozásokkal hozza kapcsolatba. A tudomány a holdfázisok és a következő betegségek halmozódása között talált összefüggést: *vesegörcs, májkólika, epilepszia, elmezavar, méhvérzés, asztmás roham, gyermekkori tetánia (görcsroham), vérköpés.* A gyógyító cselekmények is gyakran kapcsolódnak a holdváltozásokhoz. Természetesen ezeknél a lélektani hatást is számításba kell venni.

Például a napfelkelténél „szemölcsűzést" végezhetnek azok, akik hisznek ebben. A néphit szerint hatásos. Napfeljötte előtt keletre kell fordulni s amikor feljön a nap, el kell küldeni a szemölcsöket: menjetek! („Phü, phü, phü", köpni kell háromszor.) Ezt három reggel kell megismételni, és a szemölcs eltűnik. (?)

A megfigyelések és hiedelmek leggyakrabban a jeles napokhoz kötik az időjóslást. Azt tartják, ha újév reggelén északi, hideg szél köszönt be, hosszú, kemény, tartós tél lesz. Aki újév reggelén bágyadtnak, betegesnek érezte magát, abban az esztendőben beteges lesz. Újév reggelén azért nem adnak ki a háztól semmit, hogy abban az évben felesleges kiadás ne legyen.

És mi fűződik a többi jeles naphoz? Hogyha Pál-napig (január 30-án) nincs tél, akkor mondják: Pál, ha nem talál — csinál. Azután lesz tél, Pál nap után. Ha Gyertyaszentelő (február 2.) nagyon lágy, enyhe, utána erős hideget várnak. Ehhez a naphoz kapcsolódik a medve is, ha kijön a barlangjából és meglátja az árnyékát, tehát ha süt a nap, akkor visszamegy és tovább alszik, mert hidegek jönnek.

A legtöbb jóslás Szent-György naphoz kötődött (április 24-e). Ha ezen a napon napnyugta felől fújt a szél, s ha egy kis lanyha eső is esett, korán érkezett a tavasz és bő termésre lehetett számítani. Szent-György napkor füvet szedtek az asszonyok és ezt főzték meg betegségek ellen. A juhászok ezen a napon kolbászt ettek, hogy beléjük bújjon a kígyó. Ezen a napon készítették a fészket a kotló alá is az asszonyok.

A Medárd napi eső negyven napig esik. Illés napján viharok, jégesők pusztítanak. Szent-Mihály napján (szeptember 29.) és az előtte való héten az időjárást figyelték: merről fúj a szél, hogyan viselkedik a gulya, hideg vagy meleg van-e, esik-e, felhősödik-e az ég. Ha „összefeküdt" a gulya, akkor azt mondták: „Nem eszi meg a farkas a telet, az kemény és hideg lesz." Ha északról fútt a szél, az hideg telet jelentett. Ha déli volt a szél, sok eső esett a télen.

Sok megfigyelés kötődik Márton naphoz, Erzsébet napjához, Katalinhoz, de talán a legtöbb Luca napjához.

Az időjósló népi megfigyelések arra adnak reménységet, hogy *a tavasz meghozza a várva várt bővebb csapadékot,* és áztató esők pótolják azt, amivel a múlt esztendő adós maradt.

Úgy legyen!

(i. s.)

Irodalom az éjszakában, avagy macskanosztalgikus eszmefuttatás

Lehet, hogy olyanom van. (Vagy másom, ki tudja.) Mindenesetre ne lepődjenek meg rajta: mostanában többször is eszembe jut az első magyar vadszamár. Éppen nyolcvan évvel ezelőtt, 1907 elején lépett színre, azazhogy foglalt helyet a Teréz körúti Bonbonniére mulatóban. A megtévesztésig hasonlított a többi fiatalemberre, nagyvilági monoklis pillantása unottan pásztázta végig a füstös helyiséget, ahová pont akkor toppant be a nagybetűs Irodalom.

Nagy Endre „A kabaré regénye"-ben megörökítette a találkozást. A vadszamárnak fogalma sem volt róla, hogy ez az a pillanat, amikor meg akarják őt váltani, táncosnők tomporán (és egyebén) nevelkedett ízlését esztétikai magasságokba szeretnék emelni és a többi. Óreá az Irodalom szerfölött elementárisan hatott: egy novella első sorainak felolvasása után azonnyomban elkezdett ováni. (Nyilván ízás helyett.) Tudom, némelyek ebből logikusan következtetnek arra, hogy ha az Irodalom nem okvetlenkedett volna be a lokálba, a monoklis fiatalemberből talán soha sem jön elő a vadcsacsi, végső soron tehát minden az ő parnasszusi lelkén szárad.

Csakhogy ez igazán nagy kár lett volna! Hiszen akkor sosem születik meg a konferanszié; a novellista Nagy Endrét nem futja el a méreg, nem mondja el alkalmi meséjét a világ legtökéletesebb állatkertjéről, amelyből csakis a vadszamár hiányzik, szerencsére nem sokáig, mert „előállításának" receptjét tüstént elmondta a nagyérdeműnek: „Vegyetek egy szelíd szamarat, öltöztessétek szmokingba, és ültessétek a kabaréban a hatkoronás helyre. Ott majd megvadul."

Miért foglalkoztat mindez? Vadszamár-nosztalgiám egy szem sincs, nem is lehet, annyi szent. (Sőt, hétszent.) Mert a világ ugyan időközben óriásit fordult, a régi szép békeidők éppúgy elmúltak, mint a régi szép háborús idők, államok tűntek el és születtek újjá, monarchiák köztársaságosodtak, illetve (részben) népköztársaságosodtak oda meg vissza, ám a vadszamáron mit sem fogott az idő. Ma is ott ül a nézőtéren, igaz, nem szmokingban, a monokliját is nagyapja szemét felejtette, de azért az oázásaiázása a régi. Pedig hát hol van már szegény Irodalom! Lokálnak, revünek, kabarénak a tájékára sem merészkedik. Lehet mégoly bátor, mégoly modern, mégoly forradalmi, az éjszakáit a legnyárspolgáribb nyárspolgár módjára saját ágyában, saját párnák között aludja át. Úgyszintén álomba szenderült a konferanszié, immáron a jó ég tudja, milyen régóta. Úgy tetszik, vele együtt kiveszett a szó az éjszakából. A színpad, a pódium mintha sosem ismerte volna. Idestova a közönség is teljesen leszokik róla; tényleg, mi szükség van rá, amikor a lokálbeli lényeg szó nélkül is tökéletesen megérthető.

Nem szeretném, ha a hátam mögött megmosolyogna a „szakma": eszem ágában sincs szót emelni a szóért. Belátom, elmúlt fölötte az idő. Nem tartott lépést a korral. Mennyivel körülményesebben lehetne például kifejezni vele azt, amit a parkettra kilibegő néhány táncosnő kerekded hátsójának megrezdítésével érzékeltet. Hol az az Irodalom, amely ilyen tökéletesen meg tudná mindenkivel értetni korunk pop-osodását, amit a mai, helyesírásilag egyszerűsödő világban csupán popósodásként szokás emlegetni.

Nehogy azt higgyék, hogy ezeket a hölgyeket bámulva, a hajdani kabaré irodalmi ihlettesége villan eszembe. Bár jól tudom, annak idején Babits éppúgy nem átallott lealacsonyodni, mint Karinthy vagy Ady Endre, de mindebből mára legfeljebb némi szellemidézési hajlam maradt. (Ady kivételével persze: ő az egyetlen, akinek legalább lilában sikerült átmentenie magát, bárha nem is annyira a fejekbe, mint inkább a pénztárcákba.)

Szellemidézés? Nem kívánok sem jóslással, sem asztaltáncoltatással kacérkodni, mégsem tudom elhallgatni a bizarr víziót; egyszer még valaki kijön valahol egy bárszínpadra, talán frakkban, talán zsakettban, talán toprongyban, ha hölgy, poprongyban, és nemcsak kinyitja a száját, gyönyörű fogsorával kápráztatva el a nagyérdeműt, hanem meg is szólal, sőt, mond is valamit. Valami kedveset, valami szellemeset, valami vidámat.

El sem tudom képzelni persze, hogy mit, hiszen az én fantáziám is véges: dadogó riszamagyarázat ugyanúgy lehet, mint fennköltt eszmefuttatás az orfeumi lélekvándorlásról. Beszélhet például arról, hogy a Bonbonniére-t egykoron megnyitó Kondor Ernő színészlelke nyolc évtized múltán alighanem Paudits Bélába költözött, s addig nyugtalankodott benne, míg ő is orfeumot nem nyitott. Mégpedig jeles helyen: a Királyból Majakovszkij utcává költőiesedett hajdani „macskanegyedben", ahol valaha fehér, fekete és vörös macskák díszelegtek a mulatók cégérein csakúgy, mint a színpadokon vagy az asztalok körül. Dorombolásuk a ledér lelkületű Irodalom jóvoltából mindmáig hallható. Elég felütni az igencsak jámbor Tóth Árpád „Orfeumi elégiák"-ját, még ebből is kihallatszik az átszellemült macskamirr-murr:

„Táncolt, s míg lomha csellók
halkan s búsan kísérték,
Reszketett a szívem: mily szép
lehet, ha lágyan
Kádjába lép e lány, reggel,
a nagy homályban,
S mélyen nyomja a vízre
illatos, forró térdét..."

S ha már Tóth Árpádnál tartunk, az a bizonyos jövőbeli szellemidéző arról is szót ejthet, hogy 1985 decemberében a Pauditsorfeumban megtörtént a csoda: elhangzott az „Esti sugárkoszorú", Tóth Pádi talán leggyönyörűbb szerelmes verse. Jóval éjfél után volt, afféle önfeledt „hepening" zajlott, színészek, énekesek adták egymás kezébe a mikrofont, ki-ki egy-egy műsorszámmal akarta megnászajándékozni az aznap „titokban" megnősülő Paudits Bélát. A tévébemondó Hajas Ilona mondta el a verset, dermedt macskacsöndben, miközben a lírai döbbenet hullámzott végig a lokállátványosságokhoz szokott termen...

Mielőtt még elérzékenyülnék, rögtön azt is elképzelem, mit fog majd ehhez szólni drága jövőbeli vadszamaram. Meglepődik? Vagy egykedvű marad? Mit neki a szó feltámadása? Netán történelmileg megismétli önmagát? Oá! Oá! — szól majd ki NagyEndre könyvéből, kozmikus monokliját szeme elé illesztve, alighanem változatlanul unottan, ám az örök kipusztíthatatlanok sugárzó magabiztosságával...

Veszprémi Miklós

A Magyar Nemzet megkérdezte:

Mit tud a magyar kisautó?

Szenzáció lett a Hódmezővásárhelyen gyártott kisautó. Elég volt a bemutatkozáshoz egy tévériport, és a gépkocsira éhes hazai világ máris a *Pouli*-ról — így hívják az újdonságot — beszél. A francia nevet viselő gépkocsit egyelőre csak Franciaországba szállítják. A *Hódgép* vezérigazgatójától, *Kozári* Józseftől megkérdeztük, hogyan került a mezőgazdasági gépeket gyártó cég az autós üzletbe?

— A múlt év tavaszán a Technoimpex Külkereskedelmi Vállalat franciaországi képviselője kint felfedezte a kiskocsit. Pontosabban csak a tervet és elgondolást, mert az autó csak *Marson* francia mérnök fejében létezett. Az ötletgazdának többféle elképzelése is volt, hogy miként működjön az a kisautó, amivel a francia háziasszonyok bevásárló körútra indulnak. A Technoimpex kapva kapott az ötleten, életrevalónak találta az elképzelést és azonnal hazai gyártó után nézett. A Hódgép elsőként nyújtotta a kezét.

— A vásárhelyi üzem soha nem készített személyautót. Miért vállalkoztak a kivitelezésre?

— Mert nagy fantáziát láttunk a kiskocsiban. És tapasztalatunk is volt, hiszen tavaly már gyártottunk repülőtéri vontatót, valamint önjáró zöldségbetakarító gépeket. És ez már adott alapot a járműkészítéshez. A francia ötlet után a *Pouli* tervét a Hódgép budapesti leányvállalata fejlesztette ki. A gyártást pedig tavaly októberben Vásárhelyen megkezdtük. Elkülönítettünk egy részleget, 13 dolgozónk — többek között lakatos, villanyszerelő, hegesztő, kereskedő, kárpitos — foglalkozik ezzel a termékkel. A műanyag karosszériát a mi mintánk alapján egy Balaton melletti hajógyárban csinálják. Eddig három kocsi készült el. Kettőt már kiküldtünk, Franciaországban tesztelik. Remélhetőleg hamarosan hozzálátunk az első 200 darabos széria gyártásához. Egyelőre várjuk a kis *Pouli* franciaországi szereplésről érkező híreket, és az esedékes választ, ami az üzlet további sorsát eldönti.

— Mit tud a kocsi?

— Automata sebességváltóval, négy kilowattos egyhengeres dízelmotorral működik, 100 kilométeren két és fél liter gázolajat fogyaszt. Óránkénti csúcssebessége 45 kilométer. Franciaországban jogosítvány nélkül vezethetik.

— Jut-e belőle a magyar piacra?

— Fantasztikus az érdeklődés. Magánszemélyek és szolgáltató vállalatok szinte percenként keresnek telefonon vagy telexen. Az iránt érdeklődnek, vásárolhatnak-e itthon *Poulit*? Nos, egyelőre csak a franciáknak gyárthatunk, és ha az üzlet beindul, akkor két-háromezer kocsit évente. Ám, ha a magyar hatóság engedélyezi, akkor készek vagyunk a belföldi igényeket is kielégíteni. Amennyiben ez sikerül, kéthegeres, dízelmotorral ellátott autót gyártanánk, ami 80 kilométeres maximális sebességre képes. Fogyasztása három és fél liter gázolaj lenne. A mi autónk azonban soha nem lesz tömegkocsi. Az ára miatt csak luxusigényekre alkalmas. Egy *Poulinak* a jelenlegi tarifája százötvenezer forint. Ezért a pénzért valószínűleg nem olyan nagy számban vennék a miniautót.

(halász)